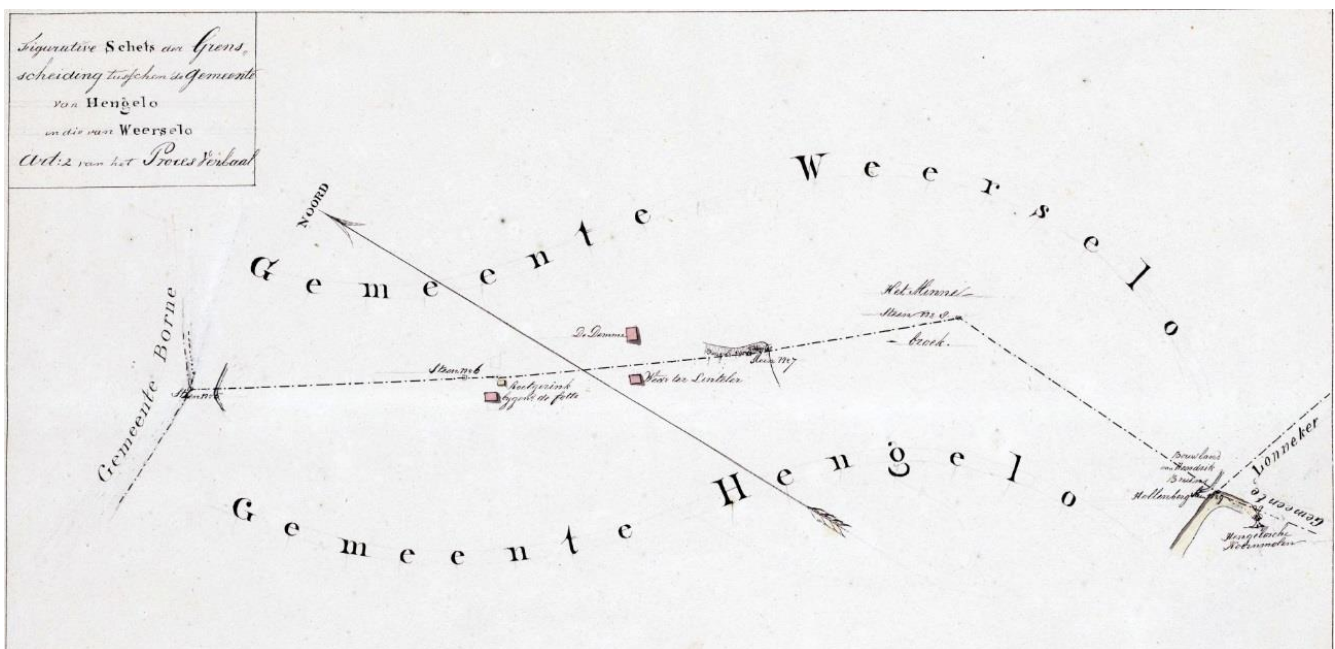

Markegrenzen in Hengelo (IV)

- de grens met Weerselo -

Door: Werkgroep markegrenzen Hengelo

We vervolgen de tocht langs de oude gemeentegrens van Hengelo: in Hengelo toen&nu van april 2015 kwam de grens met de gemeente Borne aan de orde, nu is de grens met de (voormalige) gemeente Weerselo aan de beurt. Voor mensen die de grens van Woolde wel eens zelf willen beleven, organiseren we op zondag 18 oktober 2015 een fietstocht van ongeveer 15 km langs het grootste deel van deze grens. Wilt u mee, geef u dan op. Hoe u dat kunt doen, staat aan het einde van dit artikel.

Figuur 1. Schets van de grens tussen Hengelo en Weerselo

De grens

De figuratieve schets uit 1820 (figuur 1) toont de grens met 5 stenen: keisteen N° 5 tot en met keisteen N° 9. De grens van N° 5 t/m N° 8 is de oude grens van de marken Woolde en Hasselo, die van N° 8 tot N° 9 is de grens van Woolde met de marke Klein Driene. De marken Hasselo en Klein Driene maakten deel uit van de gemeente Weerselo. Na een aantal grenswijzingen maken deze marken nu bijna geheel deel uit van de gemeente Hengelo. Beide delen van de grens zijn ongeveer 2 km lang; de figuratieve schets is niet op schaal. In de buurt van steen N° 8 (de steen in het Minnebroek, vlakbij de Houtmaat) is de grens in het landschap nog goed te zien. Ook een luchtfoto (bijvoorbeeld op www.markegrenzen.nl/marken/woolde) toont de grens duidelijk.

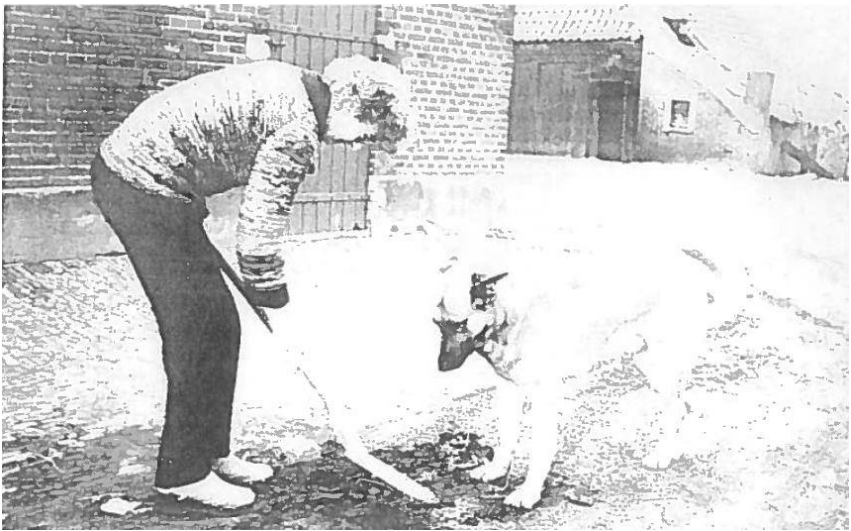
De heer Rensen¹ vond in 1977 op dit traject slechts twee stenen, N° 6 en N° 8. We zullen zien dat de toestand nu heel anders is.

De stenen

We besloten onze bijdrage in Hengelo toen&nu van april 2015 met keisteen N° 5, de Welemanssteen, die al heel lang verdwenen was. Volgens het markeboek van Woolde stond er al voor 1563 een laakpaal op deze locatie; in dit jaar is er sprake van een geschil rond deze paal. Laakpalen waren in die tijd meestal van hout ('laken' betekent 'inkerven'). Deze paal is dan later vervangen door een steen. Al op de oudste kadastrale kaarten is dicht bij de locatie water te vinden. Mevrouw Van Harten-Fransen² meldt dat volgens de heer Kotte de steen in de kuil [met water] gezonken moet zijn. Deze kuil was later een vijver, welke enkele jaren geleden is leeggepompt. Daarbij kwam een grote kei tevoorschijn, welke dus heel waarschijnlijk de markesteen is. De steen staat nu vlakbij zijn oorspronkelijke plek, maar op privéterrein, en is dus niet te bezichtigen.

Figuur 2. De Welemanssteen

Figuur 3. Steen bij De Fotte

De volgende steen in keisteen N° 6 (proces-verbaal 1820: keisteen leggende ten noorden het huis van Roetgerink of bijgenaamd de Fotte). Deze steen werd in 1977 en 1992 nog gevonden, in het plaveisel naast de boerderij^{1,2}. De foto is van mevrouw Van Harten met verwijzing erve De Fotte; maar tegelijk zegt ze dat dit de Welemanssteen is, de steen waarvan ze ook zegt dat deze in de kuil is verdwenen. Bij de aanleg van de A1 is erve De Fotte afgebroken en is de steen verdwenen.

Bij keisteen N° 7 (proces-verbaal 1820: keisteen leggende op den noord oostelijken hoek van het bouwland van F. Wegter) hoort een verhaal. Deze steen lag ook vlak bij het traject van de A1. Erve Wegter werd in 1992 gesloopt, maar de steen was toen al verdwenen. Deze steen haalt de krant onder de naam van 'Steen van oom Johan'. Volgens de laatste bewoners van erve Wegter heeft hun oom, Johan Wegter, de steen rond 1920 in de grond laten zakken. De steen moet in die tijd vlak bij de Achterhoekseweg hebben gelegen. Amateur-historicus Gerard Nijhuis probeert de gemeente in 1992 in beweging te krijgen, maar die komt, net als de steen, in 1992 niet omhoog. Dit in tegenstelling tot voorjaar 2015 waar bij overleg van onze groep met de gemeente, de laatste direct bereid was de door ons berekende locatie te markeren met een piketpaaltje. De speurtocht met grondradar van het ITC (een faculteit van de Universiteit Twente) en prikstokken leverde in eerste instantie niets

op, maar bij een laatste poging werd de steen gepeild op een goede meter van de gemarkeerde plek, 55 cm diep. Twee dagen later hebben we door het graven van een groot gat geconstateerd dat hier echt een grote kei in de grond zit, zie figuur 4. In figuur 5 wordt geproost op de steen, die net naast het parkeerterrein van het stadskantoor in de grond zit. Het omhooghalen van de steen van oom Johan staat hoog op onze wensenlijst.

Figuur 4. De steen bij Wegter

Figuur 5. De gravers

Keisteen N° 8 (proces-verbaal 1820: keisteen gelegen in het Minnebroek) heeft tot enkele jaren geleden op zijn oude plek gelegen. Toen er een villa nabij de steen gebouwd werd, is de steen 20 meter verplaatst naar de plek aan het voetpad, zie figuur 6. Dit voetpad volgt, richting het stadskantoor, de oude markegrens van Woolde en Hasselo.

Keisteen N° 9 komt bij het volgen van de grens met Lonneker aan de orde.

Fietstocht langs de grens van Woolde

De werkgroep bestaat op dit moment uit Ellen Beerens, Rob Bloemendaal, Gerhard Post en Miny de Vries. Op zondag 18 oktober 2015 van 14:00 uur tot ongeveer 16:30 uur organiseren wij een fietstocht langs de grens van Woolde. De deelname is gratis, een gift voor Museum Hengelo wordt op prijs gesteld. U kunt zich aanmelden met een bericht naar hengelo@markegrenzen.nl (dit heeft de voorkeur).

Figuur 6. Steen in het Minnebroek

Verwijzingen

¹ H.W. Rensen, Diverse stukken en foto's, Archief van Museum Hengelo, Inventaris nummer 43.1.

² M.G.E. van Harten-Fransen, '*Grens- en Markestenen rond de gemeente Borne*', 1993.

Deze versie gemaakt op 8 november 2015.

Het oorspronkelijke artikel is verschenen in *Hengelo toen&nu*, oktober 2015. Dit is een aangepaste versie met wat verbeterde informatie over de steen van oom Johan en enkele andere kleine aanpassingen.